

Література

1. Інформаційне агентство «Українські національні новини» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.unn.com.ua/news/02-03-2011/229654>
2. Страхування: [підруч.] / керівник авт. колективу і наук. ред. С. С. Осадець. – [вид. 2-е, перероб. і доп.]. – К.: КНЕУ, 2002. – 599 с.
3. Про страхування: Закон України від 07 березня 1996 року [Електронний ресурс]: Законодавство України – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр>
4. Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового авіаційного страхування цивільної авіації: постанова Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2002 р. № 1535 [Електронний ресурс]: Законодавство України – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1535-2002-п>
5. Саварін Л. А. Страхування «КАСКО» повітряних суден в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://libfor.com/index.php?newsid=46>
6. Страхувальники виїжджають на авіакомпаніях [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://delo.ua/business/strahovcshiki-vyvezhajut-na-av-130547/>

УДК 341.229(043.2)

Петрина Н. О., студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Єршов Є. К., старший викладач

КОСМІЧНИЙ ОБ'ЄКТ: ОСНОВНИЙ ЮРИДИЧНИЙ ЗМІСТ ПОНЯТТЯ З ТОЧКИ ЗОРУ НАЦІОНАЛЬНОГО І МІЖНАРОДНОГО КОСМІЧНОГО ПРАВА

На відміну від небесних тіл природного походження (як-от Місяць, планети, астероїди тощо), під космічними об'єктами у міжнародному космічному праві маються на увазі створені людиною штучні супутники Землі, автоматичні і пілотовані кораблі та станції, ракети-носії тощо.

У діючих нормативно-правових актах і міжнародних угодах по космосу немає визначення космічного об'єкта. Оскільки це серйозна прогалина у міжнародному праві, кожна держава регламентує дане питання у власному національному законодавстві. Так, у Законі України «Про космічну діяльність» вказано, що об'єкти космічної діяльності (космічна техніка) – матеріальні предмети штучного походження, що проектуються, виготовляються та експлуатуються як у космічному просторі (космічний сегмент, космічна інфраструктура), так і на поверхні Землі (наземний сегмент, наземна інфраструктура) з метою дослідження та використання космічного простору [3].

У Договорі про космос 1967 р. такими об'єктами вважають не тільки запущені в космічний простір, але й доставлені або споруджені на небесному тілі. У Конвенції про міжнародну відповідальність за збитки, завдані космічними об'єктами, 1972 р. говориться не про сам об'єкт, а про його складові частини, засоби доставки об'єкта та його складових частин. Тими самими словами говориться про космічний об'єкт у Конвенції про реєстрацію об'єктів, що запускаються в космічний простір, 1975 р.

Спроби розробити таке визначення робилися як в дипломатичній практиці, так і у доктрині. Працюючи над Конвенцією 1972 року про міжнародну відповідальність за збитки, заподіяні космічними об'єктами, з пропозицією щодо такого визначення виступали Бельгія, Угорщина, Індія, спільно Австралія і Канада, Польща, Аргентина. Однак загальної згоди (консенсусу) з цього питання досягти не вдалося, було вирішено все ж не давати цього визначення. З урахуванням попереднього досвіду надалі такого роду спроби не робилися.

Винятком із загального правила є два нині недіючих документи, у яких містилися визначення космічного об'єкта. Насамперед, це Конвенція 1962 року (з приводу створення Європейської організації з розробки ракет-носіїв), в ст. 19 якої космічний об'єкт визначений як «апарат, готовий до виведення на орбіту як супутника Землі чи іншого небесного тіла, або для польоту з іншої траєкторії осіб у космічному просторі». У 1971 році на Всесвітній адміністративній конференції радіозв'язку космічний об'єкт був ототожнений з космічним кораблем і визначений як «створений людиною засіб пересування, призначений для запуску за межі земної атмосфери». У діючих нині Статуті, Конвенції і Адміністративних регламентах Міжнародної спілки електрозв'язку визначення космічного об'єкта немає.

Регламент радіозв'язку Міжнародного союзу електрозв'язку 1979 р. вживає термін «космічний човен», тобто створений людиною апарат для польотів далі основної частини земної атмосфери. З появою човникових космічних апаратів, які можуть здійснювати польоти в атмосфері, визначення космічного об'єкта стало ще більш складним.

З урахуванням існуючих міжнародних договорів космічний об'єкт можна визначити як штучно створений об'єкт, що виходить самостійно або який виводять на навколосемну орбіту або далі в космічний простір, призначений для діяльності в космічному просторі та на небесних тілах. До космічних об'єктів відносять штучні супутники, космічні апарати та їх носії, що пілотуються.

Міжнародне публічне право регулює діяльність космічних об'єктів з моменту їх запуску або з моменту їх створення в космосі або на небесному тілі. При реалізації міжнародного проекту за участю декількох держав або

за участю міжнародної організації міжнародним договором можуть бути врегульовані й інші процеси, наприклад пов'язані зі створенням об'єкта або підготовкою його до запуску. В інших випадках усі питання, пов'язані з космічним об'єктом, знаходяться в компетенції держави. Держави самі встановлюють правовий режим своїх космічних об'єктів у період їх знаходження в космосі, включно з можливістю їх відвідання будь-ким. Що ж стосується станцій, установок, обладнання та космічних човнів, що знаходяться на Місяці й інших небесних тілах, то вони відкриті для представників інших держав на основі взаємності. Усі космічні об'єкти підлягають обов'язковій міжнародній реєстрації в Секретаріаті ООН.

Узагальнюючи вищезазначене, під космічними об'єктами слід розуміти штучні тіла, які створюються людиною і запускаються в космос. До таких об'єктів належать їх складові частини і засоби доставки. Різновидом космічних об'єктів є космічні кораблі — транспортні засоби, призначені для людей і вантажу. Космічні об'єкти запускають в космічний простір або на небесні тіла для збору і передання інформації. Вони також слугують цілям виробничих процесів і транспортування вантажів. Космічні об'єкти можуть належати одній чи кільком державам, неурядовій юридичній особі, міжнародній міжурядовій організації.

Юрисдикція і контроль над космічним об'єктом і його екіпажем — розуміється в міжнародному космічному праві у широкому сенсі як право держави на здійснення законодавчої, виконавчої та судової влади стосовно осіб і об'єктів, які знаходяться в космічному просторі та на небесних тілах. Термін «контроль», що використовується в Договорі про космос 1967 р. разом з терміном «юрисдикція», розуміється в МКП або як один з елементів юрисдикції, її складова, або як технічний термін, який означає право на керування космічним об'єктом і управління його екіпажем [2].

Держави, що запускають, можуть укласти між собою угоду з питань про юрисдикцію і контроль над космічним об'єктом і будь-яким його екіпажем. Відповідно до такої угоди космічний об'єкт може бути зареєстрований в одній державі, а контроль і юрисдикцію над ним і будь-яким його екіпажем буде здійснювати інша держава. Конвенція про реєстрацію 1975 року розглядається як така, що може бути застосована до будь-якої міжнародної міжурядової організації, що здійснює космічну діяльність, якщо ця організація заявляє, що вона бере на себе права й обов'язки, передбачені цією Конвенцією, і якщо більшість держав-членів цієї організації є державами-учасниками Конвенції і Договору про космос 1967 року (п. 1 ст. VII) [1].

Література

1. Указ Президії Верховної Ради УРСР «Про ратифікацію Конвенції про реєстрацію об'єктів, що запускаються в космічний простір» // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1979. – № 10. – Ст. 53.
2. Договір про принципи діяльності держав з дослідження та використання космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла 1967 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>
3. Про космічну діяльність: Закон України від 15 листопада 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 1. – Ст. 2.

УДК 504.06:629.73(043.2)

Повсткін Д. О., студент,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ,
Науковий керівник: Боярська З. І., к.і.н., доцент

ПРОБЛЕМА ЕКОЛОГІЧНОГО ОПОДАТКУВАННЯ В СВІТЛІ ПРАВОВИХ ІНІЦІАТИВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Новий етап у розвитку економіки природокористування безпосередньо пов'язаний з перебудовою управління економікою.

Одним з ефективних інструментів державного управління у цій сфері є екологічна податкова політика, яка дозволяє здійснювати наповнення державного бюджету, реструктуризацію економіки щодо підвищення значення ресурсозберігаючих галузей та стимулювання інноваційного технологічного розвитку підприємств.

Уперше необхідність застосування екологічного податку на офіційному рівні була підтверджена в першій Програмі дій Європейського Союзу з охорони навколишнього середовища (1973 р.); вона пов'язувалася з реалізацією принципу «забруднювач платить». У фінансовій літературі ще колишнього Радянського Союзу ці питання уперше розглядалися українськими економістами-фінансистами В. Андрущенкою і В. Федосовим та російським ученим А. Букіним у 70-ті роки ХХ ст. [1, с. 459 – 466].

В Україні плату за забруднення навколишнього природного середовища було запроваджено у 1991 році Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища», механізм визначення плати і стягнення платежів за забруднення довкілля відповідно регулювався Порядком встановлення нормативів збору і стягнення платежів за забруднення навколишнього природного середовища, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 1 березня 1999 року.